

Seadus

wäifelaenuasutustesje ja wastastifustesje
frediitühifustesje puutuwate määruste
muutmise kohta.

(Wabariigi walitsuse poolt ajutise walitsemise korra
§ 12-a põhjal 9. aprillil 1920. a. wastuwõetud).

Esti Ühistegelise Liidu wäljaanne.

Endise Wene riigi krediitseadus ses osas, mis puutub wäielaenuasutustesse ja wastastikku krediitühisustesse iseäraldi (Endise Wene riigi seaduste logu, XI köide X jg., I ptk., III jt. „Объ обществахъ взаимнаго кредита“ ja II ptk. „объ учрежденіяхъ мелкаго кредита“) tunnistatakse maksuasetaks; selle asemele pandakse ühistegeliste laenuasutuste kohta maksma järgmised määrused:

§ 1. Ühistegelised laenuasutused (ühispangad), mis loodakse endise Wene riigi ühistegewusseaduse põhjal 20. märtsist 1917. a. („Собрание узакон. и распор. правительства“ nr. 72, 1917. a.) käiwad registreerimise alla üleüldises korras (Ajutise Walitsuse poolt 21. märtsil 1919. a. wastuwõetud seadus seltside, ühisuste ja nende liitude registreerimise korra kohta „Riigi Teataja“ nr. 18. 1919. a.).

§ 2. Ühistegelistele laenuasutustele on lubatud oma peakoosolekute määramist mööda järgmised talitused:

a) jise- ja wäljamaa wekslite kui ka igasuguste teiste wõlakohustuste diskonteerimine; niisama ka diskonteeritud wekslite ja wõlakohustuste edasi diskonteerimine ja üleandmine;

b) laenude wäljaandmine ja krediitide awamine järgmistel kindlustustel:

1) Eesti wabariigi wäärtpaberid ja Eesti wabariigi poolt kindlustatud wäärtpaberid, maa ja linna hüpooteekpankade pantkirjad — mitte üle 90% nende börsihinnast, teised fise- ja wäljamaa protsentpaberid, osatähed, aktsiad, obligatsioonid, piletid ja pantkirjad — mitte üle 75% nende börsihinnast;

2) konosamendid, kaubaladu tunnistused (warandid), weofontoteite; raudtee- ja laewakwiitungid, mis mitte ruttu rikkiminewate kaupade peale wälja antud, tingimisel, et kaubad mitte alla 10% üle laenusumma finnitatud ei ole, ja et poliisid laenuasutustesse hoiule on antud — mitte üle $\frac{2}{3}$ kaupade hinnast;

3) kallid metallid, niisama riigi rahaloja kwitungid, mis kulla ja hõbeda wastu wälja antud — mitte üle 90% nende metallide seaduslikust hinnast, selle puudumisel — börsi hinnast;

4) kaubad ja teised liikuwad warad, mis rikkiminemisele wastupidawad, mitte üle $\frac{2}{3}$ nende wäärtusest, tingimisel, et need kaubad laenuasutuse juhatusel poolt määratud ladudesse on paigutatud, tule wastu 10% wõrra kõrgemalt finnitatud, kui laenu saada soowitakse, ja finnituspoliisid laenuasutusesse hoiule antud.

Märkus: 1. Laenuasutus võib laenajate käest nende kohustuste kindlustuseks wastuwõetud liikuwat warandust laenajate tarwitamise eht hoole alla jätta tingimisega, et selle waranduse üle wähemalt kahe tunnistaja juuresolekul nimeliri kokku seatakse ja et nende pandiks wõtmise tunnistuseks nendele nähtawad märgid peale pandaks (pitserid, plommid, sildid jne.). Kui waranduse peale niisuguseid märka ei panda, siis ei ole laenuasutuse pandiõigus kolman-

date isikute kohta, kes laenajaga lepinguid on teinud, mitte maksew. Pantipandud waranduse müümine ühes wõlakohustuse edasikandmisega ostja peale on ainult laenuasutuse juhatuse loaga wõimalik. Pantide ärareitmise eest, niisama ka nende äramüümise eest ilma laenuasutuse loata enne laenu tasumist, wõetakse laenaja wastutusele nõnda kuidas see hoiuleusaldaja waranduse raiskamise kohta määratud. (Kriminaal-seaduse § 1681 ja 1682 ja rahuf. karistusseaduse § 177).

Kui riigi eht erandumise peale see warandus, mis selle paragrahwi põhjal wäljantud laenude kindlustuseks oli, ära müüdatakse, siis tasutakse laenuasutuse wõlg ühes protsentidega enne riigi ja erandumisi.

Märkus 2: Laenusid, mis selle paragrahwi lit. b. pp. 2 ja 4 all nimetatud kindlustuste wastu mitte kauemaks kui 2 kuu peale wälja on antud, wõib laenuasutuse juhatuse ja nõukogu ühemeelsel otsusel kunni 80⁰/₀-ni panditud kaupade wäärtusest tõsta. Kaupade ja kauba dokumentide nimekirja, mille järele wõib eelpool nimetatud suurendatud määral laenusid wälja anda ja krediidisid awada, kinnitab rahaminister.

c) laenude andmine ja krediitide awamine käemeeste wastutusel ja liikumata waranduste kindlustusel, solowekslite ja liht wõlakohustuste wastu;

d) laenude andmine ja krediitide awamine laewade ja muude mere- weoabinõude peale, mis Eesti wabariigis registreeritud, mitte üle 75⁰/₀ nende hinnast, kui nad on kinnitatud mitte alla 10⁰/₀ üle laenusumma, poliisid pangas hoiul ja wõlg laewa regjistril ja omandus — dokumendil ära tähendatud.

Märkus: Laenud, mis ühistegelised laenuasutused annavad, siia hulka arvatud ka diskonteeritud wekslid ja awatud krediidid, wõivad olla lüheajalised, s. t. mitte kauemaks kui ühe aasta peale, ja pikaajalised. Pikaajalisi laenusid on ühistegelistel laenuasutustel lubatud anda ainult nii palju, kui palju neil on omakapitaalsid ja watawaid pikaajalisi hoiussummasid, mitte aga kauemaks kui wiieks aastaks.

e) Laduruumide sisseseadmine igasuguste kaupade wastuwõtmiseks ja hoidmiseks ja nende eksploateerimine ladutunnistuste ja pantkirjade wäljaandmise teel, niisama ka laewade, wagunite, automobiilide ja weewooride muresemine ja eksploateerimine kaupade edasitoimetamiseks Eesti wabariigi piirides, wäljamaale ja wäljamaalt siia, weeteesid, raudteesid, kiwi- ja teisi teesid mööda, igasuguste komisjoni ülesannete täitmine kaupade müügi ja ostu asjus, laenude andmine kaupade peale, mis edasitoimetamiseks ja komisjoni peale wastu wõetud;

Märkus: Laenuasutustel on õigus enese poolt wäljaantud ladu- ja pantkirjasid, kwiitungid ja muid kaubadokumentisid nende omanikkude käsul ja kulul pantida nii sise- kui ka wäljamaa laenuasutustes; niisama on neil õigus pantida ka neid tunnistusi, mille järele nad ise laenusid wälja on annud, kui ka tunnistusi oma kaupade peale.

f) wekslite ja igasuguste teiste tähtajaliste dokumentide ja wäärtpaberite järele maksu sissenõudmine teiste isikute ning asutuste arwel ja ülesandel;

g) maksude diendamine teiste isikute ja asutuste arwel Eesti wabariigis ja wäljamaal, neis kohdades, kus laenuasutuse osakonnad, korrespon-

dendid ja wahetalitajad olemas, tingimisel, et sel kujul awatud krediit oleks terwes summas kindlustatud, kas jookswa arwega ehk teiste pantidega, mis selle paragrahwi lit. b. all nimetatud.

Märkus. Laenuasutuse juhatuse ja nõukogu ühemeelsel otsusel võib iseäranis mõjuwatel põhjustel nimetatud wäljamaak-susid ka ilma kindlustuseta õiendada, kusjuures niisuguste juhtumiste jaoks laenuasutuse peakoosoleku poolt sellekohased juhatuskirjad peawad olema wälja töötatud. Niisuguste kindlustamata laenude kogusummas ei wõi üle $\frac{1}{10}$ laenuasutuse oma kapitaalidest tõusta ning sarnaste laenude tähtaeg ei tohi üle 30 päewa olla. Kui selle tähtaja jookswul pole tarwiliist kindlustust muretsetud, siis on laenuasutuse juhatus kohustatud laenusid sisse nõudma, wastasel korral wastawad nende laenude eest juhatuse liikmed isiklikult.

h) Rahasaatmine (transferdid) igale poole, kus laenuasutuse osakonnad, korrespondendid ja wahetalitajad olemas;

j) igasuguste wäärtpaberite, aktsiate, obligatsioonide, osatähtede ja pantkirjade ostmine ja müümine teiste isikute ja asutuste ülesandel, kui nende paberite liikumine on Eesti wabariigis lubatud;

i) igasuguste kaupade ostmine ja müümine teiste isikute ja asutuste ülesandel ja arwel, ettemääratud wahetasu eest, tingimisel, et sarnaste wahetolituste peale mitte üle $\frac{1}{5}$ laenuasutuse omakapitaalidest ei tarwitataks ning et nende kaupade nimetiri, mis laenuasutused osta ja müüa tohiwad, rahaministri poolt oleks heaks kiidetud;

k) oma ehk teiste isikute wõi asutuste arwel kallismetallide ostmine ja müümine, olgu raha

ehk tooresmetalli kujul; niisama ka riigi rahakoja kullatwiitungite ja wäljamaa rahade ostmine ja müümine;

l) wekslite ja igasuguste akkreditiiwide wäljaandmine fise- kui ka wäljamaale neil tingimistel, mis selle paragrahwi lit. g. all tähendatud;

m) fise- ja wäljamaa käsuwekslite ostmine ja müümine omal arwel kui ka teiste isikute ülesandel;

n) omal arwel Eesti wabariigi omade ja Eesti wabariigi poolt kindlustatud wäärtpaberite ning maa- ja linna-hüpoteekepankade pantkirjade ostmine ja müümine mitte suuremal määral kui $\frac{2}{3}$ osas omakapitaalidest;

o) teiste peale lit. n. all tähendatud wäärtpaberite ostmine ja müümine, kuid ainult laenuasutuse juhatuse ühemeelsel otsusel ning tingimisel, et selleks tarwitataw summa mitte üle $\frac{1}{5}$ asutuse omakapitaalidest ei tõuse;

M ä r k u s: Ei ole lubatud niisuguseid osatähti, aktsiaid, obligatsioone ja pantkirju oma arwel osta ja müüa, mis weel täiesti realiseerimata, s. t. mille järele weel raha pole fise maksetud ning mis börsil ei liigu;

p) wahetalituse oma peale wõtmine riiklikkude, fogufondlikkude ja seltsfondlikkude asutuste poolt wäljaantawate laenude, aktsiate, osatähtede, obligatsioonide ja pantkirjade realiseerimises, kusjuures wäljamaa wäärtpaberite realiseerimine ainult rahaministri nõusolemisel võib sündida;

M ä r k u s: Laenuasutustel ei ole lubatud oma peale wastutust wõtta realiseerimise kordamineku eest.

r) igasuguste wäärtpaberite ja muude wäärtuste hoiulewõtmine tasu eest;

s) tähtajaliste, tähtajata ja jookswale arwele hoiusummade wastuwõtmine, tingimisel, et hoiutähed oleks nimelised;

t) pandiks wõetud wäärtuste ja kaupade edasipantimine teistes laenuasutustes omaniku nõusolemisel, kuid mitte kõrgemal määral, kui nende kindlustuste wastu laenusid on antud;

§ 3. Üleüldine laenuasutuse kohustuste summa peab olema $\frac{1}{10}$ osas kaetud laenuasutuse päralt olewa sularahaga, kallite metallide ja Cesti wabariigi oma wäärtpaberitega ning Cesti wabariigi poolt kindlustatud wäärtpaberitega.

§ 4. Ühistegelised laenuasutused wõiwad diskonteerida wekslid ja teisi tähtajalisi wõlakohustusi ainult siis, kui nendel dokumentidel on wähemalt kaks allkirja. Ühe allkirjaga wekslid (soloweksliid) wõib diskonteerida ainult kindlustuse wastu, mis on tähendatud § 2 lit. c all.

§ 5) Isifutele ehk asutustele, kes soowib weksliid diskonteerida, awatakse krediit, kui on saadud kindlustused, mis eelmises paragrahwis nimetatud. Weksliid wõib diskonteerida ainult awatud krediidipiirides.

§ 6. Kui laenutarwitaja on tähtpäewaks oma § 2, lit. b all tähendatud kindlustusega laenu diendamata jätnud, siis saadab laenuasutuse juhatus laenajale järgmisel päewal meeletuletuse ning teatab ühtlasi, et laenaja wõib laenu weel seitsme päewa jooksul ära diendada, kusjuures tuleb $\frac{1}{200}$ laenatud summasi trahwi maksta. Jäab laen antud seitsme päewa jooksul weel diendamata, siis wõib laenuasutuse juhatus panditud wäärtusi kas ise ehk börsil maakleri kaudu enampakumise teel ära müüa. Riigi rahakoja kullakwiitungid jääwad laenuasutusesse kunni nende tähtpäewani ehk laenaja poolt wäljalunas-

tamiseni; kui laenaja ei lunasta neid tähtpäevaks välja, siis tuleb nimetatud $1/2^0/0$ trahwi asemel wiivitatud aja eest harilikka protsenta wõtta, kusjuures alganud 15 päewa pooleks kuuks arwatakse; niisama tulewad sisse nõuda kulla müümise kulud ja $2^0/0$ kogusummast wiivilustrahwiks.

§ 7. Oma kontorite, osakondade, ladude, elewaatorite, külmetamise- ja nuumamiseasutuste, õli hoiukohtade, juureweo-raudteede ja kaanalite, ehitus- ja parandustöölodade sisseseadmiseks ning muudeks oma tarwidusteks võib laenuasutus wõtta rendile ja omandada maksimate seaduste piirides igasugust liikumat ja liikumata warandust. Laenuasutustel on ka õigus korratute wõlglaste liikumata warandust omandada ehk pandiks wõtta nende wõlgade läbi tekkida wõiwate kahjude ärahoidmiseks. Liikumata waranduste ostmine ning nende pandiks wastuwõtmine võib sündida ainult laenuasutuse juhatus ühemeelsel otsusel ja nõukogu heakskiitmisel, kusjuures obligatsioonide tähtajad ei tohi pikemad olla kui diskonteeritawate wekslite harilik tähtaeg. On obligatsioonide tähtaeg mööda ja laen tasumata, siis on laenuasutuse juhatus kohustatud laenu sissenõudmiseks wiibimata samme astuma. Liikumata warandus, mis on omandatud maksimate jäänud laenu eest, tuleb aasta jooksul edasi müüa, kui laenuasutus seda ise ei tarwita.

§ 8. Laenuasutus ei tohi oma osatähti omandada enda wastu laenusid anda.

§ 9. Ühistegelisesse laenuasutusesse antud hoiussummasid võib selwestreerida ainult kohtuotsuse põhjal ja need antakse siis välja kohtuwõimudele laenuasutuse poolt ainult väljaantud hoiutähtede ja arweraamatute ettenäitamisel.

§ 10. Ühistegelisele laenuasutusele antud laenuude kindlustused (kallismetallid, kaubad, riigi rahakoja tunnistused, konosfamentid, warrandid ja igasugused teised wäärtpaberid ja dokumendid) ei lähe keelu alla ei eraisikute ega riigi wõlgade pärast, ega wõi neid arwata maksujõuetuks tunnistatvd isiku ehk asutuse konkursi alla kuuluwaks waranduseks, enne kui laen, mis laenuasutusest wõetud ja mille kindlustuseks pant antud, ühes protsentidega, kuludega ja trahwidega lõpulisult on õiendatud.

§ 11. Üleüldise kohustuste summa (hoiusemad, edasidiskonteeritud wekslid jne.), mis ühistegelise laenuasutus oma peale wõib wõtta, määrab kindlaks ühisuse peakoosolek, kuid see ei tohi kahetümmewiie-kordsest omakapitaalide summast (osakapitaal, tawalised ja iseäralised tagawarakapitaallid, annetatud põhikapitaallid jne.) kõrgemale tõusta.

§ 12. Ühistegeliste laenuasutuste hoiutähed tulewad riigi wäärtpaberite walmistamise töökojas trükkida. Nende dokumentide järeltegijad ja wõltsijad langewad samasuguse karistuse alla, kui riigipaberite wõltsijad ja järeltegijad.

M ä r k u s: Rahaministri loal wõiwad ühistegelised laenuasutused hoiutähtede blan-kettisid ka teistes töökodades trükkida lasta.

§ 13. Ühistegelised laenuasutused käiwad riiklikkude, kogukondlikkude ja seltskondlikkude maksude alla üleüldisel alusel.

§ 14. Ühistegeliste laenuasutuste asutamine, mille põhikirjad on kokku seatud käesolewast seadusest lahkuminewatel alustel ja nimelt ses mõttes, et neil laialisemad õigused ette on nähtud kui käesolewas seaduses, wõib sündida ainult rahaministri, wabariigi walitsuse wõi seadusandliku asutuse loal, kuuluwuse järele.

§ 15. Käesolewa seaduse määrused ei puutu laenuasutustesse, millede ülesandeks on pikaaja laenude wäljaandmine liikumata waranduste peale.

Peaminister: J. Tõnisson.

Rahaminister: Joh. Ruff.

Wab. w. asjade walitseja: R. Terras.
